

Ifjúság és politika (a fiatalok politikai beállítottsága és választói magatartásuk)

Szerző: Kóró Kata, művelődésszervező szak

Konzulens: Szabóné dr. Stefán Edit, főiskolai docens

(Társadalomtudományi szekcióban különdíj)

Miért választottam ezt a témát?

Elsőként azzal tudnám indokolni a témaválasztásomat, hogy igen közeli-
nek érzem magamhoz ezt a témakört. Jómagam is az ifjúság egy tagját
„adom”, így át tudom élni ennek a társadalmi rétegnek, csoportnak a helyze-
tét, problémáit, a „korral járó” örömeket, szomorúságokat, bizonytalanságo-
kat és lehetőségeket.

Másodsorban, mivel a politika a fő érdeklődési körömbé tartozik, ezen
belül is az emberek politikai érdeklődése, beállítottsága, így természetesnek
vettem, hogy a korosztályom politikai beállítottságát szeretném megtudni,
kutatni.

És végül, nagyon megtetszett a közvélemény-kutatás, a társadalom és a
különböző társadalmi csoportok véleményének mérése.

Így végül magától „állt össze a kép”, hogy miről is szóljon a dolgozatom:
a fiatalok politikai beállítottságáról, és a négyévenként egyszeri lehetőséget
megragadva, az országgyűlési választások kapcsán, a szavazói magatartás-
ról. Természetesen szűkíteni kellett a kört, mert az ifjúság teljes körében
szerezett mintavétel is hatalmas lett volna; így a végzős főiskolai hallgatókra
esett a választásom, mivel ők már közelebb vannak az „Élethez”, a munká-
hoz, és az ifjúságon belül az ő életükre hatnak ki, nyilván ezen okok miatt a
magyar politikai élet döntései. Mivel az Eszterházy Károly Főiskola hallga-
tója is vagyok, ebben az intézményben végeztem el a kutatást.

A főiskolán 1997-ben egy szintén művelődésszervező szakos hallgató ha-
sonló kutatást készített. Az, akkor nagyon tiszta eredményeket hozott. Kí-
váncsi voltam, hogy most mi lesz a kutatás eredménye. Most hogyan véle-
kednek a fiatalok a politikáról, az egyes pártokról, elmennek-e szavazni stb.
Ezt a megkezdett hagyományt szerettem volna folytatni a kutatásommal.

A téma aktualitása

A téma ma is, és a rendszerváltás óta fokozottabban aktuális, mert mi alkotjuk majd a jövő társadalmát, és nagyon fontos, hogy hogyan viszonyulunk a politikához, mit alakítanánk rajta, és hogyan ítéljük meg. Lényeges, hogy a választásokon részt veszünk-e, mert a későbbiekben, ha majd mi adjuk a szavazóbázist, kulcsfontosságú, hogy milyen választói magatartást tanúsítunk. A téma aktualitását az is igazolja, hogy folyamatosak a mérések, és készülnek kutatások az ifjúság körében. Tehát a szociológusok is fontos kérdésként kezelik az ifjúság szokásait és magatartásukat, mert egyszer mi leszünk „A” társadalom, akik az ország életét meghatározzák.

I. A témában megjelent eddigi kutatások 1990–2000 között

Az elmúlt évtizedben több kutatás is készült ebben a témakörben, és ezek nagyon jól szemléltetik a fiatalok laza, és néha mégis oly erős viszonyulását a politikához. A hétköznapiakon egyfajta közömbösség figyelhető meg, viszont a választások környékén igen magas a részvétel a „politikában”, mind a szervezett, mind a mikroközösségek szintjén. Nagy hatással vannak a fiatalokra a belpolitikai események, és szeretik nyomon követni, hogy hogyan alakul az ország sorsa.

I./1. A politika iránt való érdeklődés

Stumpf István és Gázsó Ferenc vezetése alatt folyt egy vizsgálat az 1994-es választások után az ifjúság körében. Az első kérdések között szerepelt az érdeklődési körök megnevezése. Ebből azt vonták le, hogy 18–35 éves korosztálynál az olyan témák mellett, mint sport, mozi, tanulás, utazás, olvasás, tévé, szerelem, popzene, a politika jelentette a legkisebb vonzerőt. A korcsoportos bontásból kiderült, hogy a 18–24 éveseknek is csak 15, míg a 25–35 évesek 25%-a tartozott a politika iránt vonzódók csoportjába. Kétféle motívációt találtak dominánsnak, az egyik a 40% által mondott indok, vagyis hogy „a politika alapvető befolyással van az egyén és az ország sorsára”, a másik, 23% által mondott indok: „mindig is érdeklődtem az efféle kérdések iránt”.

I./2. Kire hallgatnak politikai témában?

Egy 1992-ben végzett, de az 1994-ben készült Stumpf–Gázsó-féle kutatás is azt támasztotta alá, hogy a fiatalok politikai jellegű információik elsöprő többségét a tömegkommunikációból szerzik.

*Politikai témában kire hallgatsz? (%)*⁵⁰

Barátok	9,7
Édesapa	12,5
Édesanya	4,1
Más emberek	3,4
Tanárok	3,2
Televízió	27,1
Rádió	2,6
Ifjúsági lap	0,3
Napi-, hetilapok	9,9
Könyvek	1,2
Papok	0,1
Ifjúsági szervezet	1,1
Egyik sem	24,8

Nagyon jól láthatjuk tehát a televízió elsőprő fölényét, de jelentősnek kell tekinteni a több mint 12%-ot kapott apa szerepét. Ugyanebben a kutatásban szerepel, hogy a megkérdezettek kb. negyede azt állítja magáról, hogy rendszeresen néz, ill. hallgat politikai témájú műsort. 10% tesz említést arról, hogy ebben a témában rendszeres beszélgetéseket szokott folytatni. A kutatás mintájának 2%-a aktívan részt vesz a politikában (részt vesz rendezvényeken, bekapcsolódik a helyi közéletbe stb.).

I./3. Pártpreferenciák az ifjúság körében

A rendszerváltás után a magyar politikai élet főszereplői a pártok lettek, küzdelmük színhelye pedig a parlament. A *Gazsó-tanulmány* szerint az ifjúság többsége negatívan ítélte meg az új, demokratikus rendszer működését és addigi teljesítményét.

*A demokratikus intézményekkel kapcsolatos értékelések a 18–35 évesek körében (%)*⁵¹

Intézmény, szervezet	Elégedett	Elégedetlen	Is-is
Parlament	8,5	51,8	39,7
Kormány	10,8	50,5	38,7
Kormánypártok (MDF, KDNP, FKgP)	7,7	48,8	43,5
Ellenzéki pártok (SZDSZ, MSZP, Fidesz)	23,8	28,5	47,7
Önkormányzatok	30,3	29,6	40,2
Szakszervezetek	15,6	41,3	42,0
Sajtó	39,4	19,9	40,7

⁵⁰ Gazsó Ferenc–Stumpf István (szerk.): Vesztesek – ifjúság az ezredfordulón, Bp. 1995. 112.

⁵¹ Uo. 115.

Mint az adatokból kitűnik, a megkérdezettek a sajtóval voltak a legelégedettebbek, illetve az önkormányzatok munkájához is pozitívan viszonyultak.

A Gázsó-féle kutatásból leszűrtek, hogy a kor igen fontos mutatója a választói hajlandóságnak, illetve, hogy fiatalok lényegesen nyitottabbak az új pártok iránt. Különös hatással vannak az első szavazókra az első választásuk idején történő események.

Egy *Gázsó Ferenc–Gázsó Tibor* által készített és a Politikatudományi Szemle 1993/4. számában közölt kutatás adatai a következő pártpreferenciát mutatják:

*A parlamenti pártok iránti rokonszenv mértéke... (%)*⁵²
(ez a táblázat egy részlete)

30 év alatti nemzedék	Fidesz	SZDSZ	MSZP	KDNP	MDF	FKgP
	73,8	39,4	18,0	11,2	12,9	9,0

(A táblázatban szereplő százalékos értékek összege nem egyenlő 100-zal, ennek oka a pártszimpátia-átfedés, vagyis a megkérdezettek átl. 2-3 párt iránt nyilvánítottak rokonszenvet.)

A parlamenti pártok iránti rokonszenv mértéke... (%)
(ez a táblázat egy részlete)

30 év alatti nemzedék	Fidesz	SZDSZ	MSZP	KDNP	MDF	FKgP
	24,8	24,4	14,8	13,0	18,0	14,5

(A táblázatban szereplő %-os értékek összege egyenlő 100-zal)

A fiatalok Fidesz-támogatását támasztja alá több forrás, például Stumpf István is: „A Fidesz szavazóbázisán belül azonban még mindig többségben vannak a 35 év alattiak, akikről közismert, hogy a legbizonytalanabbak a választási részvételben.”⁵³ Míg a többi pártról azt állapítja meg, hogy az MSZP szavazótáborában a 35 és alatti fiatalok támogatottsága a harmadára esett vissza, ugyanezt a népszerűségvesztést konstatálja az SZDSZ esetében is. Az FKgP esetében pedig különösen figyelemre méltónak találja, hogy a kisközös táborban a 35 év alattiak 30 százalékos arányban képviseltetik magukat. (Az MDF-ről és a KDNP-ről nem ír.)

Andorka Rudolf könyvében is hasonló adatokat találunk.

⁵² Gázsó Ferenc–Gázsó Tibor: Választói magatartás és pártpreferenciák Magyarországon, Politikatudományi Szemle 1993/4. 118. o., 120. o.

⁵³ Stumpf István (szerk.): Két választás között, Bp. 1997. 194. o.

*Néhány kiemelt párt szimpatizánsainak társadalmi jellemzője (1993)⁵⁴
(ez a táblázat egy részlete)*

<i>Párt</i>	<i>20–29 évesek</i>
Fidesz	34,5 %
MSZP	7,1 %
SZDSZ	17,2 %
MDF	14,2 %

A Gazsó–Stumpf kutatás is tartalmaz egy idevágó adatsort:

A fiatalok pártpreferenciája 1994 januárjában⁵⁵

Párt	%	Párt	%
Agrárszövetség	1	MSZDP	1
Fidesz	45	MSZP	12
FKgP	3	Munkáspárt	3
KDNP	2	NDSZ	1
Köztársaság Párt	6	SZDSZ	12
MDF	7	Vállalkozók Pártja	2
MIÉP	1	Magyarországi Zöld Párt	4

Konkrét politikusok megnevezését tartalmazó adatokat egyet találtam, 1994-ből:

A legalkalmasabbnak tartott politikusok sorrendje⁵⁶

<i>Politikus</i>	<i>%</i>
Orbán Viktor	14,6
Horn Gyula	11,4
Palotás János	10,8
Fodor Gábor	9,8
Göncz Árpád	7,8

Frissebb információkkal szolgál egy 1997-ben készített diplomamunka, *Luterán Emese kutatása* alapján. Ő is az EKF-en végzett egy pártszimpátia-felmérést, amelynek eredménye, hogy az SZDSZ vezeti a ranglistát, és a Fidesz csak 3-4. helyen van a főiskolások népszerűségi körében.

⁵⁴ Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Bp. 1997. 453. o.

⁵⁵ Gazsó Ferenc–Stumpf István (szerk.): Vesztesek – ifjúság az ezredfordulón, Bp. 1995. 117.

⁵⁶ Uo.

1994.	1997.
1. SZDSZ	1. SZDSZ
2. MDF	2. MSZP
3. MSZP	3. Fidesz
4. Fidesz	4. MDF
5. KDNP	5. KDNP
6. Köztársaság Párt	6. FKgP
7. FKgP	7. Köztársaság Párt

I./4. A fiatalok pártválasztási motívumai, befolyásoló tényezők

Kéri László könyvében található egy lista arról, hogy melyek azok a tényezők, amelyek leginkább befolyásolják a választásában a polgárt.

1. Választópolgár
2. Pártok, jelöltek
3. Kampány
4. Közvetlen belpolitikai előzmények
5. Klímaérzékelés
6. Politikai kultúra
7. Szociológiai háttértényezők
8. Külpolitikai környezet⁵⁷

Ezek nem konkrétan az ifjúság, hanem az egész választókorú népesség választói motívumai.

A Gazsó–Stumpf kutatásában viszont korcsoportra lebontva is találhatók adatok⁵⁸:

19–35 év		
Rangsor	Motívum	%
1.	Pártprogram	23,6
2.	Szimpátia	10,0
3.	Bizalom	8,5
4.	Jobb jövő reménye	7,8
5.	Tanács, családi döntés	7,1
6.	Vezetők személye	7,0
7.	Nemzedéki alap	5,3
8.	Tiltakozó szavazás	5,0

Itt meg kell jegyezni, hogy a többi korcsoportnál (35–50 év, 51–60 év, 61–X év) az első helyen a pártprogram áll, csakúgy, mint a fiataloknál, viszont ami itt második helyen áll, a szimpátia, a többi korcsoportnál csak 7-8. helyen.

⁵⁷ Kéri László: Tíz év próbaidő, 90. o.

⁵⁸ Gazsó Ferenc–Stumpf István (szerk.): Vesztesek – ifjúság az ezredfordulón, Bp. 1995. 118.

Érdekes megállapítás, hogy a 18–35 évesek 16%-a azt állítja, hogy erősen, 54% közepesen és 30% pedig gyengén kapcsolódik a preferált párthoz.

I./5. A fiatalok viszonya az EU-hoz és a NATO-hoz

A *Gazsó–Laki féle* kutatás megállapítása, hogy a fiatalok többsége tisztában van azzal, hogy nincs más alternatíva, mint a nyugati világhoz való tartozás. Így a többség egyet is ért az EU-hoz való csatlakozással, az viszont más kérdés, hogy ezt előnyösnek, vagy hátrányosnak tartja-e. A fiatalok mintegy harmada véli úgy, hogy az EU-hoz való csatlakozás jó és pozitív hatással lesz az ország gazdaságára és az emberek életszínvonalára. Akik elutasítják a javaslatot, azzal érvelnek, hogy nincs eléggé felkészülve még az ország, és ennek következtében gazdasági áldozatokat kell hozni, ami kihat az emberek életszínvonalára is.

A NATO-val kapcsolatban már jóval bizonytalanabbak a fiatalok, itt már több az egyet nem értők száma. Ezt azzal indokolják, hogy a semlegesség a jó pozíció, illetve a megfelelő felszereltség kialakításához sok pénz kell. Akik viszont támogatják a csatlakozást, abban látják a NATO előnyét, hogy védelmet nyújt a fenyegetések ellen, mert az ország nem lenne képes önmagát megvédeni.

A fiatalok véleménye az EU-ba és a NATO-ba való belépésről⁵⁹

<i>Választípusok</i>	<i>Európai Unió</i>	<i>NATO</i>
Egyetért	51,7	57,1
Nem ért egyet	7,4	20,2
Nincs határozott véleménye	38,1	18,6
Ismeretlen	2,8	4,1
Összesen	100,0	100,0

[...]

II. A kutatás, amit én végeztem a főiskolán

II./1. Amiket várok a kutatásomtól:

Úgy vélem, a megkérdezett főiskolások mintegy $\frac{3}{4}$ -e, vagyis 75%-a fog elmenni szavazni az első fordulóban. A második fordulóra ez a szám csökkenni fog, kb. 60%-ra. Azért fognak elsődlegesen szavazni menni, mert állampolgári felelősséget éreznek magukban, mint „a jövő értelmisége”. Meggyőződésem, hogy az első fordulóban és a másodikban is, a Fideszre fognak

⁵⁹ Gazsó Ferenc – Laki László: Esélyek és orientációk, Bp. 1999. 164. o.

a legtöbben voksolni. Abban a kérdésben, hogy mi a választásában a befolyásoló tényező, ez a válasz lesz a legszimpatikusabb: „arra szavazok, akiről úgy gondolom, hogy a legtöbbet tesz az érdekemben”. A bal-jobb skálán való besorolással lehetnek majd gondok, mert szerintem nem mindenki van tisztában ezzel a fogalommal.

A politika iránt való érdeklődés, szerintem, nem fogja híven a valóságot tükrözni, mert így, a választások kellős közepén óhatatlanul is mindenki (a főiskolások is) jobban odafigyel a politikára, az országban zajló eseményekre. Lesz 1-2 kirívó eset, esetleg „szakmabeli”. Úgy vélem, a többség az arany középutat választja, de a valóság: ennél kisebb érdeklődés. (Például ha most végeznénk egy ilyen felmérést.)

Úgy gondolom, az Orbán–Medgyessy vitát a kérdezettek kb. 80%-a kísértette figyelemmel, mivel ez a kampány és a választások egyik „fénypontja” volt. Megelőzte sok egyezkedés stb., és éppen ezért volt rá oly sok ember kíváncsi. Éppen abból adódóan, hogy – szerintem – a Fidesz-szavazók lesznek többen, Orbánt fogják győztesnek kihozni a vitából.

Úgy vélem, mindenki hibátlanul fogja tudni a köztársasági elnök és a miniszterelnök nevét is.

Szerintem az egri főiskolások közül (a minta szerint) talán 1-2 ember lesz, aki tagja valamilyen ifjúsági szervezetnek. Annál a kérdésnél, hogy valamely párt kampányrendezvényén részt vettél-e, úgy gondolom, hogy a minta kb. 10–15%-a felel igennel. Kifejezetten a fiataloknak talán az egész kampányban csak 1-2 rendezvény szólt, azt is Budapesten bonyolították le, így csak ezért nem utazott el oda senki (hacsak nem épp budapesti), és igen nagy érdeklődéssel kellett, hogy legyen a rendezvény iránt.

Szerintem a fiatalok többsége egyetért az EU-hoz való csatlakozásunkkal, és pozitívan közelíti meg a dolgot. A jó tanulási és megélhetési lehetőségeket veszik figyelembe elsődlegesen. Az EU-csatlakozást 2005–2006-ra fogják tenni.

A NATO-csatlakozásról is egyetértően és pozitívan fognak visszajelezni a megkérdezettek.

II./2. A kutatás előkészítése, folyamata

A. A mintáról:

- kutatásomat az Eszterházy Károly Főiskola 2002-ben végző (illetve már végzett) hallgatói körében végeztem el.
- a mintám 107 fő volt
- vegyes az összetétel, mind a nemek és a szakok tekintetében, ez köszönhető a véletlen mintaválasztásnak

- tehát reprezentatív volt a mintavételelem, vagyis a vizsgálni kívánt sokaság minden tagjának egyenlő esélye volt arra, hogy a mintába kerüljön, illetve véletlenszerűen lettek kiválasztva.

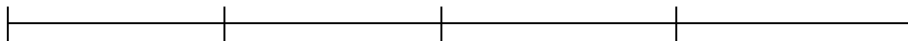
B. A lekérdezésem ideje:

- a 2002-es országgyűlési választások két fordulója között, vagyis
- **2002. április 8. és 2002. április 20.** között (a szavazások időpontja április 7. és 21.)

C. Az általam használt fogalmak:

- választói magatartás: a társadalmi pozícióból levezethető csoportérdekek és a társadalmi környezet határozza meg. Nagy a változékonyság és a kiszámíthatatlanság a szavazói viselkedésben.⁶⁰
- politikai attitűdök: az attitűd olyan mentális hajlam vagy fogékonyság, amely, meglehet, soha nem fordítódik le vizsgálható tettekre, gondosan megfogalmazott gondolatokra, hitelvekre. A pszichológusok meghatározása szerint az attitűd az értékeknél konkrétabb, a viselkedésnél bizonytalanabb jellemző. A politikatudomány képviselői gyakran nem veszik figyelembe az érték és az attitűd közti megkülönböztetést, és a kettőt felcserélhető fogalmakként kezelik.⁶¹
- bal-jobb skála: egydimenziós skála, aminek két végpontját a baloldali és a jobboldali pozíció alkotja, középen a centrumpozíció foglal helyet.⁶² A kérdőívben a skálán 5 pontot jelöltem meg, és ez alapján kellett besorolniuk magukat a válaszadóknak. Ez a következőképpen nézett ki:

○ szélsőbal ○ balközép ○ közép ○ jobbközép ○ szélsőjobb

- pártidentifikáció: valamely párt irányában kialakult erős politikai lojalitást, hovatartozást jelent.⁶³
- pártpreferencia: a pártoknak nagy szerepe van kialakításukban. A preferenciák alakíthatók, manipulálhatók a politikusok által.
- politikai szocializáció: mindazok a társadalmi hatások, – nem feltétlenül tudatos – folyamatok, amelyek révén a politikai kultúra, a hagyományok és a szociológiai értelemben vett politikai szerepek kialakulnak. A politikai szocializáció számtalan csatornán keresztül

⁶⁰ Enyedi–Körösenyi: Pártok és pártrendszerek, Bp. 2001. 210. o.

⁶¹ Politikatudományi enciklopédia, Bp. 2001., 490.o.

⁶² Enyedi–Körösenyi: Pártok és pártrendszerek, Bp. 2001., 149.o.

⁶³ Uo. 205. o.

szakadatlanul érkező befolyások eredménye, forrásai a család, az iskola, a közművelődési intézmények, a baráti körök, a munkahely, a politikai propaganda, a média stb.⁶⁴

- politikai viselkedés: az emberek politikai attitűdjei és ezek kifejezésre juttatása. A politikai viselkedést az érdekviszonyok mellett első sorban a politikai kultúra és a politikai intézményrendszer (mindezekelőtt a kormányzati rendszer és a pártrendszer) határozza meg.⁶⁵

D. A kérdőívem felépítése, módszereim:

a) Bevezető kérdések:

1. Szakod:

2. Nemed: ☐ nő ☐ férfi

3. Korod:év

4. Honnan jöttél? ☐ főváros
 ☐ megyeszékhely
 ☐ város
 ☐ község
 ☐ egyéb, éspedig:.....

b) Fő kérdések:

5. A 2002-es választások első fordulójában, április 7-én, elmentél szavazni?

- ☐ igen
- ☐ nem

6. Ha igen, miért? ☐ állampolgári kötelességemnek éreztem
 ☐ még sose voltam, gondoltam, kipróbálom
 ☐ kényszerítettek, különben nem mentem volna
 ☐ mert az én szavazatom is számít
 ☐ hogy ne az „ellenség” győzzön
 ☐ épp ráértem, hát elmentem
 ☐ egyéb indok:

7. Ha nem, miért? ☐ el akartam menni, de nem tudtam
 ☐ nem akartam menni, így nem is mentem
 ☐ nem érdekelt az egész
 ☐ nem engedett valaki
 ☐ egyéb indok:

⁶⁴ Gyurgyák J.: Mi a politika?, Bp. 1994., 399.o.

⁶⁵ Uo. 400. o.

8. A második fordulóban, április 21-én, elmégy szavazni?

- ☐ igen
- ☐ nem
- ☐ még nem tudom

9. Ha igen, miért mégy?

- ☐ kötelességemnek érzem
- ☐ ha már egyszer voltam, elmegyek még egyszer
- ☐ fontosnak tartom, hogy részt vegyek ezen (is)
- ☐ egyéb:.....

10. Ha nem, miért?

- ☐ egyszer voltam, még egyszer minek menjek
- ☐ az elsón se voltam, ez se érdekel
- ☐ épp nem fogok ráérni, amúgy elmennék
- ☐ egyéb:.....

11. Kire szavaztál?

☐ MIÉP	☐ SZDSZ
☐ Munkáspárt	☐ Centrumpárt
☐ Fidesz – MDF	☐ Új Baloldal
☐ FKgP	☐ MSZP

12. A második fordulóban kire fogsz szavazni?

☐ MIÉP	☐ SZDSZ
☐ Munkáspárt	☐ Centrumpárt
☐ Fidesz – MDF	☐ Új Baloldal
☐ FKgP	☐ MSZP

13. Mi befolyásol a választásodban?

- ☐ a szüleim is őrájuk szavaznak
- ☐ arra szavazok, akiről úgy gondolom, hogy a legtöbbet tesz az érde-
kemben
- ☐ a politikus személye (jó és rossz értelemben is)
- ☐ a sajtó, a tv, a híradók, tehát arra szavazok, akit a legjobban favorizál-
nak
- ☐ én arra szoktam szavazni, aki épp eszembe jut a szavazófülkében
- ☐ egyéb:.....

14. A bal-jobb skálán hova sorolnád magad?

☐ szélsőbal	☐ balközép	☐ közép	☐ jobbközép	☐ szélsőjobb

15. Ha 1-5-ig terjedő skálán kellene meghatároznod, hogy mennyire **érdeklődsz** a politika iránt, hányast adnál magadnak? (5: nagyon érdekel; 1: kicsit sem érdekel)

- ☐ 5 ☐ 4 ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1

16. Az április 5-én, televízió által is közvetített, nagy nyilvánosságot kapott Orbán-Medgyessy vitát megnéztél/hallgattad?

- ☐ igen ☐ nem

Kérlek, néhány szóval írd le, hogy tetszett, mi róla a véleményed!

.....
.....
.....
.....

17. Ki most a köztársasági elnök?

18. Ki most a miniszterelnök?

19. Tagja vagy-e valamilyen ifjúsági szervezetnek?

- ☐ igen, és pedig:.....
☐ nem

20. Elmentél-e a kampányidőszakban valamelyik párt rendezvényére?

- ☐ igen, és pedig:.....
☐ nem

21. Ha igen, miért mentél el?

- ☐ érdekelt, hogy mit mondanak, mi a párt programja
☐ még sosem voltam ilyenén, gondoltam megnézem
☐ hogy jól megnézzem magamnak a kedvelt/utált politikusokat
☐ épp nem volt más dolgom
☐ egyéb indok:.....

22. Mennyiben értesz egyet a következő állításokkal? Karikázd be a megfelelő betűt!

A: egyetértek; **B:** részben értek csak egyet; **C:** abszolút nem értek egyet

a.) A politikusokban nem szabad megbízni, korruptak.

A B C

b.) A politikusok az ország és az állampolgárok érdekeiért tevékenykednek.

A B C

c.) Jobb, ha az ember nem politizál.

A B C

d.) A média túl nagy ügyet csinál mindenből, ami a politikával foglalkozik.

A B C

e.) A politikusok betartják a választási ígéreteiket.

A B C

23. Egyetértesz azzal, hogy Magyarország csatlakozzon az Európai Unióhoz?

- ☐ teljes mértékben
- ☐ nem egészen
- ☐ abszolút nem

Mivel indoklod a választod?

.....

.....

24. Szerinted mikorra várható a csatlakozásunk?

☐ 2003	☐ 2007
☐ 2004	☐ 2008
☐ 2005	☐ 2009
☐ 2006	☐ 2010, vagy utána

25. Magyarország 1999-ben csatlakozott a NATO-hoz. Egyetértettél ezzel a döntéssel?

- ☐ teljes mértékben
- ☐ nem egészen
- ☐ abszolút nem

Mivel indokold a választod?

.....

.....

Módszertan:

- a kérdőív készítése során egyaránt használtam zárt és nyitott típusú kérdést
- önkéntesek voltak a kérdőívek, tehát kérdezőbiztos nem volt jelen a kérdőívek kitöltésénél.

E. A lebonyolítás tapasztalatai:

- a lekérdezés során szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a többség pozitívan viszonyult a felméréshez, a kérdőíveket viszonylag teljesen, pontosan töltötték ki
- a kérdőívek odaadásakor nem történt incidens, tehát nem volt teljes elutasítás, esetleg agresszív fellépés
- olyan viszont történt, hogy íveket kiadtam, de nem kaptam vissza, és az okokat nem tudom

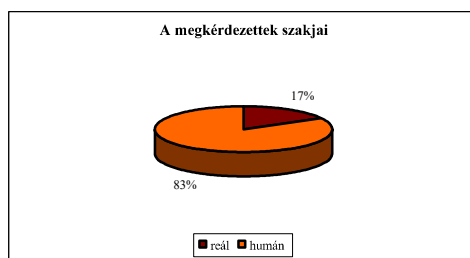
- a legtöbben örültek, hogy kíváncsi vagyok a véleményükre, pláne azért, mert a választások körüli időkben rengeteg közvélemény-kutatás készült, és a többség örült, hogy ők is elmondhatják a véleményüket, érveiket, gondolataikat

II./3. Az eredmények, amiket kaptam:

A) A főiskolások választási szokásai, politikai beállítottsága:

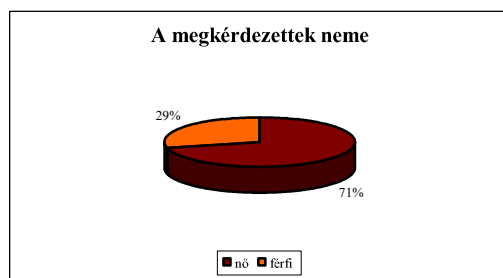
1. A kérdezett szakja:

A kérdőíveket 107 fő töltötte ki, vegyesen humán és reál szakosok. Pontosan nem lehet elkülöníteni, hogy hány fő az egyik, és hány fő a másik, mert sokan voltak, akik a két szakjuk miatt mindkettő besorolásba estek volna. Ha mégis arányszámokat kellene írni, a részvételt úgy jellemezném, hogy 17%:83% a reál-humán szakosok aránya a felmérésben.

2. A kérdezett neme:

Itt is vegyesen töltötték ki az íveket, bár, 71:29%-ban a nők többen. Ez adódhat abból a jellegből is, hogy a főiskolán több a női hallgató, és főleg a humán szakokon, amiből, mint láttuk, elég sok esett a mintába.

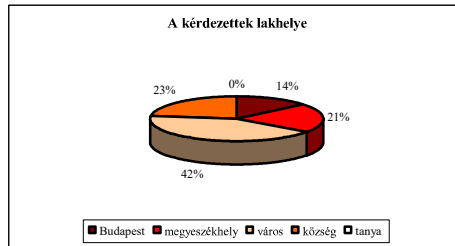

3. A kérdezett kora:

A felmérésben részt vevők kora 21–31 évig terjedt, de a legáltalánosabb a 22-23 év volt. A megkérdezettek átlagéletkora **22,81 év** lett.

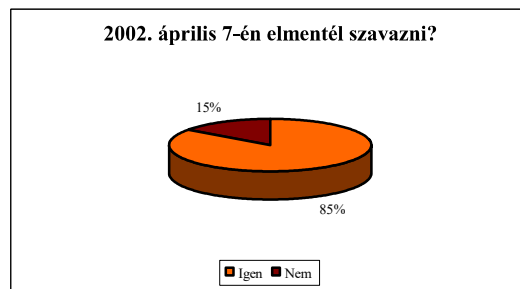
4. kérdés: Honnan jöttél?

A 107 főből 15 fő a fővárosból, 22 fő megyeszékhelyről, 44 fő városból, 25 fő községből és 1 fő tanyáról jött.

5. kérdés: A 2002-es választások első fordulójában, április 7-én, elmentél szavazni?

Erre a kérdésre mindenki adott választ, a következő arányban:

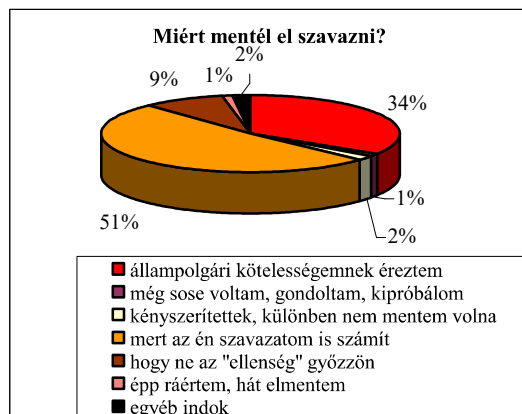

6. kérdés: Ha igen, miért?

A lehetséges indokok mellett 2 egyéb válasz volt.

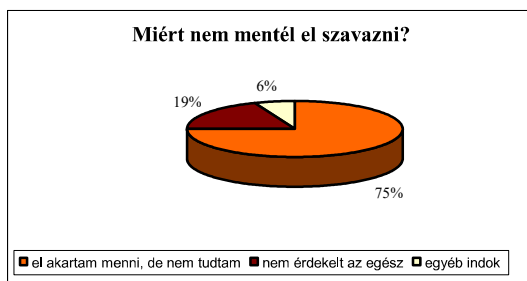
Ezek a következők:

- eddig mindig voltam és '93 óta aktívan politizálok (13. ív.)
- Széchenyi-terv (87. ív)

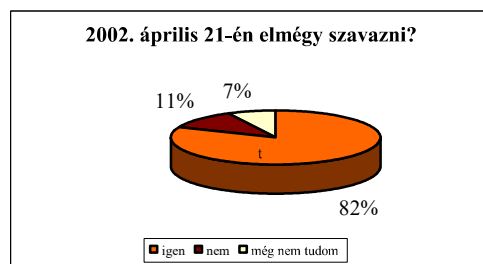

7. kérdés: Ha nem, miért?

Az itt szereplő egyéb indok: elfelejtettem átkérni a papírjaimat (1. ív)

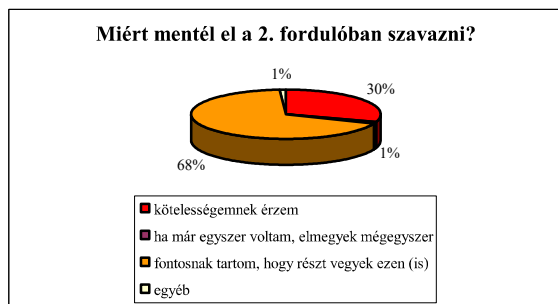
8. kérdés: A második fordulóban, április 21-én, elmégy szavazni?

9. kérdés: Ha igen, miért?

Az itt szereplő egyéb válaszok:

- hogy ne az ellenség győzzön (83., 85. ív)
- hogy a Fidesz-MDF nyerje meg a választást (97. ív)

10. kérdés: Ha nem, miért?

Az elsőn se voltam, ez se érdekel	1 fő
Épp nem fogok ráérni, amúgy elmennék	2 fő
Egyéb ok (nem lesz 2 forduló)	9 fő

(Egyéb indokok: nem lesz nálunk 2. forduló (6., 7., 10., 40., 66., 67., 68., 75., 87.))

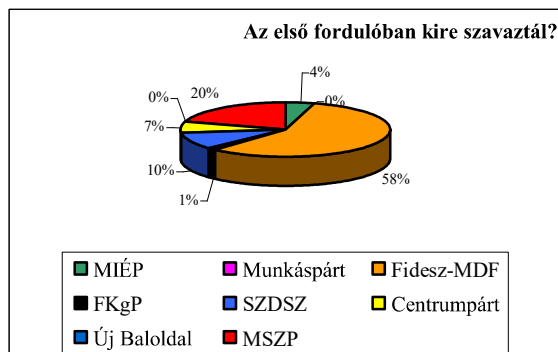
11. kérdés: Kire szavaztál?

Összesen 98 választ kaptam, ezek százalékos megoszlása pártok szerint:

A rangsor:

1. Fidesz- MDF
2. MSZP
3. SZDSZ
4. Centurmpárt
5. MIÉP
6. FKgP

Egyetlen voksot sem kapott a Munkáspárt és az Új Baloldal.

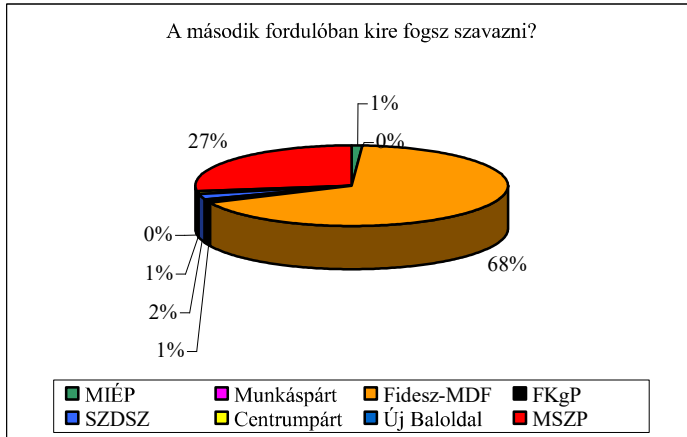
12. A második fordulóban kire fogsz szavazni?

Itt összesen 88 választ kaptam.

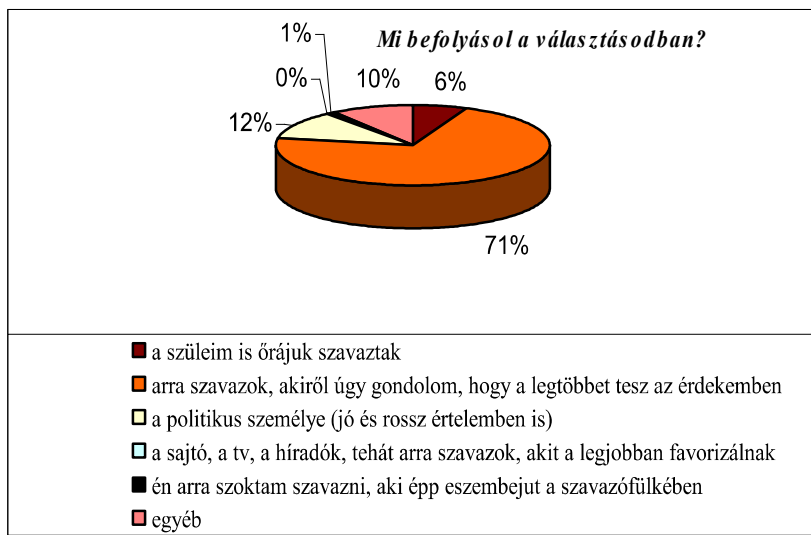
A rangsor:

1. Fidesz-MDF
2. MSZP
3. SZDSZ
4. FKgP, Centrupárt, MIÉP

Egyetlen szavazatot sem kapott a Munkáspárt és az Új Baloldal.

13. Mi befolyásol a választásodban?

Egyéb indokok:

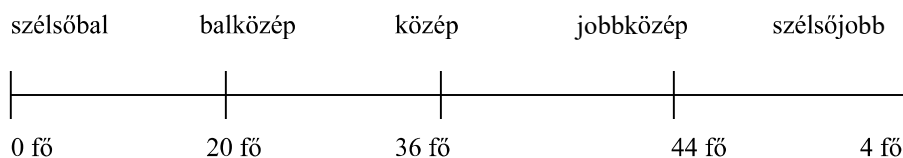
- arra szavazok, akiről úgy gondolom, hogy a legtöbbet teszi az ország érdekében (6. ív)

- elhivatottság (13. ív)
- A Miniszterelnöki Hivatalban dolgozom, tagja vagyok a Fidelitasnak. Szóval én csak a Fideszre szavazom. (22. ív)
- amelyik párt az ország jövőjéért, annak jobbításáért fáradozik (38. ív)
- arra szavazok, akinek munkájában szimpatikus gondolatokat vélek felfedezni (leginkább) (40. ív)
- arra szavazok, aki az ország érdekében bizonyított (60. ív)
- arra szavazok, aki a családom megélhetéséért tesz a legtöbbet, ugyanis még a családomból élek (62. ív)
- pártprogram és lehetőségek (87. ív)
- rátermettség, szakmai tudás (96. ív)
- akinek értékrendje megegyezik az enyémmel (99. ív)

14. kérdés: A bal-jobb skálán hova sorolnád magad?

Talán ez tűnt a legnehezebb kérdésnek, mert igaz, hogy nagyon sokan besorolták magukat, de teljesen logikátlanul (vagyis a szavazatuk nem egyezett meg az önbesorolással), vagy nem is értették a feladatot. A későbbiekben erre még kitérek, hogy miért is lehetett ez így.

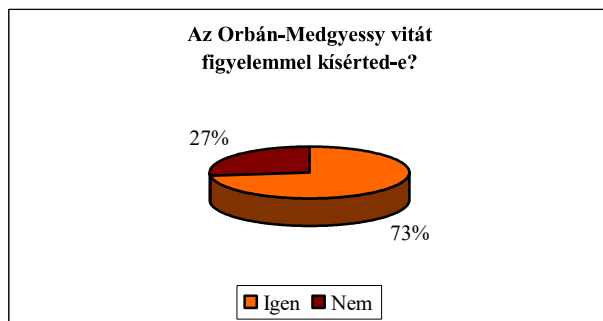
Az eredmény (összesen 104 fő):

15. kérdés: Ha 1-5-ig terjedő skálán kellene meghatároznod, hogy mennyire érdeklődsz a politika iránt, hányast adnál magadnak? (5: nagyon érdekel; 1: kicsit sem érdekel)

Nos, itt is az 1-től az 5-ig minden szám szerepelt, mégis a számtani közép **3,22** lett. Tehát egy erős közepesként lehetne jellemezni a végzős főiskolások politika iránti érdeklődését.

16. kérdés: Az április 5-én, televízió által is közvetített, nagy nyilvánosságot kapott Orbán–Medgyessy vitát megnézted/hallgattad?

Itt néhány szóban véleményt kértem, íme, néhány:

- Sajnáltam Medgyessyt, amiért a kampányemberei nem készítették fel eléggé a vitára. Prédának éreztem, nem pedig egy magabiztos vitázónak. Csak demagógiákat és közhelyeket ismétel, valamint végig egyes szám első személyben beszélt. Rosszul szerepelt. (4.ív)
- A választási kampány legkorrektebb rendezvénye. (9.ív)
- Kiegyenlítettnek találtam a vitát. (18. ív)
- Sajnos a Medgyessy volt a jobb, de remélem ez nem ártott túl sokat a Fidesznek. (21.ív)
- Nem igazán volt vita hangulata. Saját vélemények, programok elmondása történt. Sok fontos dologról nem esett szó. (26. ív)
- A végén már kicsit unalmasnak tartottam. Azt hittem, tényleg igazi vita lesz, nem pedig egymás mellett beszélés. (36.ív)
- Orbán hatalmas kommunikációs fölényrel rendelkezett, rontotta a vitakészségét, hogy olyan székre ültették, amelyről alig ért le a lába. Véletlen lehetett? (41. ív)
- Medgyessy nem volt túl felkészült, Orbán sokkal jobb vitatkozó. Medgyessy jobb szakember, de Orbánnak jobb a fellépése. (58. ív)
- Nagyon tetszett, intelligens vita volt, megfelelően felkészült vitapartnerekkel. (86. ív)
- Orbán kiütötte Medgyessyt. (87. ív)
- Összességében tetszett a vita, bár nem mindenben értettem egyet a résztvevőkkel. Pozitív volt, hogy mindkét fél végighallgatta a másikat, illetve hagyta, hogy kifejtse mondanivalóját (Sajnos ez nem minden esetben volt így). Jó volt, hogy egy kis humort is belevittek a vitába. (97. ív)

17. kérdés: Ki most a köztársasági elnök?

Pusztán a kíváncsiság kedvéért tettem bele ezt a kérdést az ívbe, hogy egy ilyen egyértelmű kérdésre vajon hányan adnak téves választ.

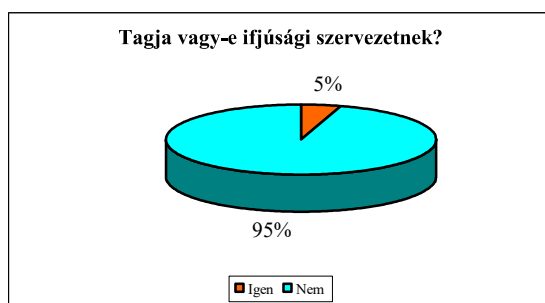
A 107 válaszadóból 2 vétett hibát, ezek a következők:

- Mádal Ferenc (82. ív)
- Göncz Árpád (34. ív)

18. kérdés: Ki most a miniszterelnök?

Itt már jobb volt a hibaarány, csupán a 2. számú kérdőív kitöltője vélte úgy, hogy Orbán József a miniszterelnök.

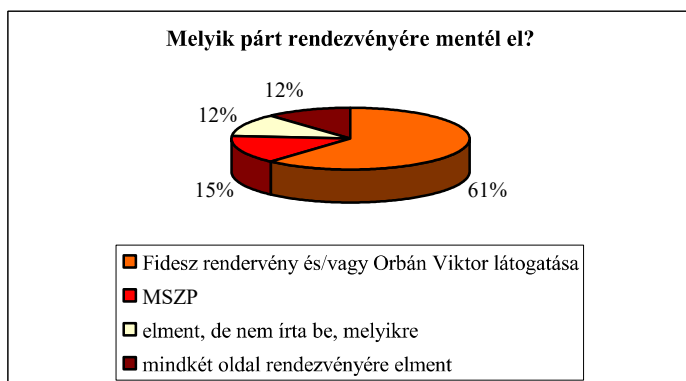
19. kérdés: Tagja vagy-e valamilyen ifjúsági szervezetnek?

Azok közül, akik tagjai valamilyen szervezetnek, 3-an a Fidelitasba tartoznak (4., 22., 86. ív), 1 fő a Fiatal Baloldalhoz (93. ív), és 1 fő (13. ív.) csak azt árulta el, hogy tagja valamilyennek, de pontosan nem írta le.

20. kérdés: Elmentél-e a kampányidőszakban valamilyen párt rendezvényére?

A 107-ből 79 fő nem ment el egyik párt rendezvényére sem, viszont akik elmentek, vegyes képet mutatnak:

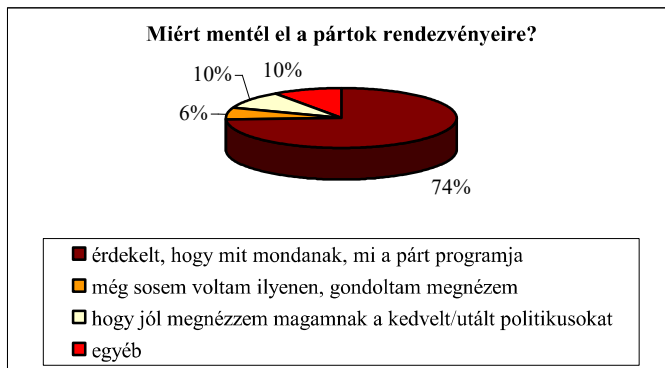

A 88. számú ív kitöltője ment el a legtöbb pártrendezvényre, és tételesen fel is sorolta:

- MSZP-SZDSZ koncert a Köztársaságért,
- T. F. beszéd,
- Terror háza avatás,
- Ápr. 13. Kossuth tér,
- Ápr. 15. Puskin utca,
- Medgyessy beszéd

21. kérdés: Ha igen, miért mentél el?

A 107 fős mintából 28 fő vett részt valamelyik párt rendezvényén. Az indokaik:

4

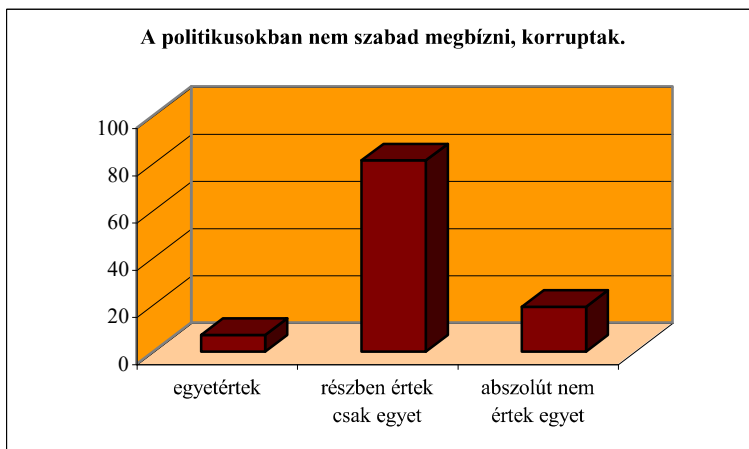
Egyéb válaszok:

- véletlenül odakeveredtem (11. ív)
- rendezőként (13. ív)
- engem ez nagyon érdekel, nem hagyhattam ki, én is voltam szervező otthon (22. ív)

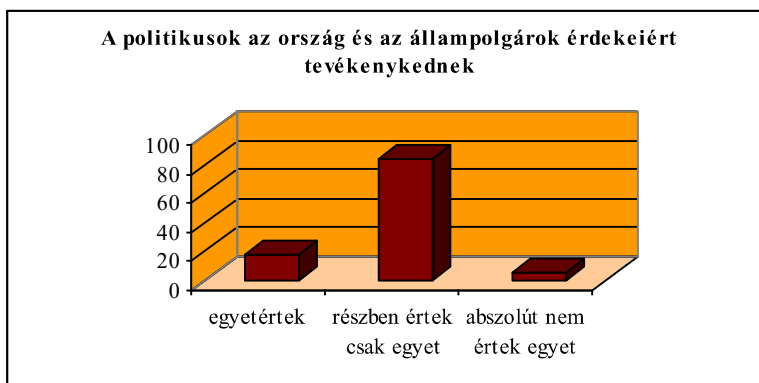
22. kérdés: Mennyiben értesz egyet a következő állításokkal? Karikázd be a megfelelő betűt!

A: egyetérték; **B:** részben értek csak egyet; **C:** abszolút nem értek egyet

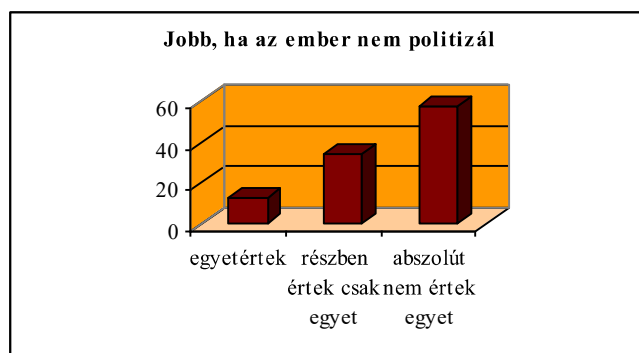
a) állítás: „A politikusokban nem szabad megbízni, korruptak.”

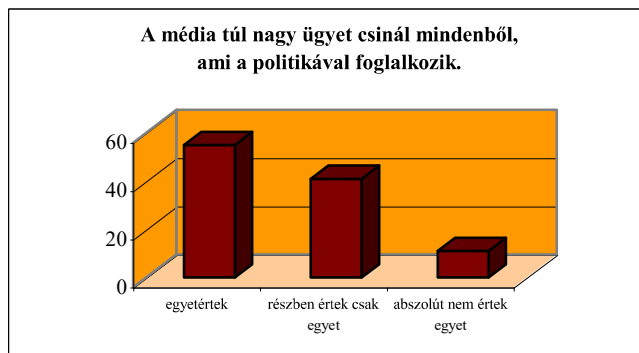
b) állítás: „A politikusok az ország és az állampolgárok érdekeiért tevékenykednek.”

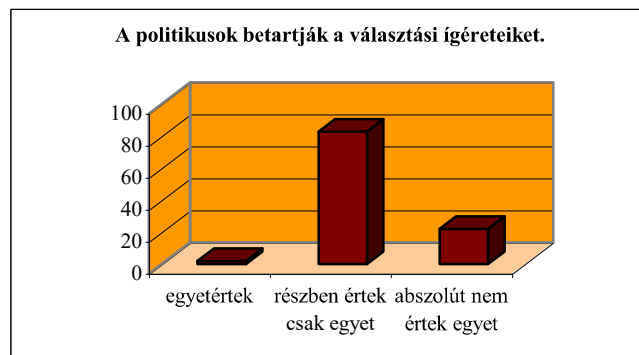
c) állítás: „Jobb, ha az ember nem politizál.”

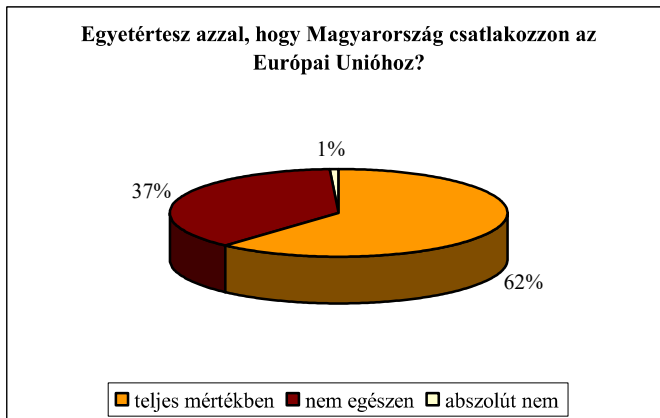
d) állítás: „A média túl nagy ügyet csinál mindenből, ami a politikával foglalkozik.”

e) állítás: „A politikusok betartják a választási ígéreteiket.”

23. kérdés: Egyetértesz azzal, hogy Magyarország csatlakozzon az Európai Unióhoz?

Indoklások (néhány példa):

Aki teljesen egyetért:

- Jobb megélhetés, színvonalasabb oktatás! (12. ív)
- Egyedül gyengék vagyunk. (16. ív)
- Mo. fejlődése csak az Unión belül képzelhető el. (20. ív)
- Európaiak vagyunk. (28. ív)
- Mert ez minden állampolgárnak előnyös lesz és talán stabilizálódik a munka és a fizetés aránya is. (43. ív)
- Fontos az ország fejlődése szempontjából. (69. ív)
- Az EU-s csatlakozás minden tekintetben előnyére válik majd országunknak, és úgy érzem, az Unió is színesedik a magyar értékekkel, leleményességgel. (88. ív)
- Mo. Európa szerves része. Kicsi ország vagyunk, gazdaságilag biztonságot jelent számunkra ez EU. (99. ív)
- Út az egységhez. (103. ív)
- Segít felzárkózni Európához. (106. ív)

Aki részben ért egyet:

- Az ország elveszíti egyéniségét, „függetlenségét”. (3. ív)
- Lehet, hogy „ránk ülnek” az EU-országok. (33. ív)
- Az „uniformizálódás” a magyar kultúra elsivárosodásához vezet. (40. ív)
- Mo. még nem elég fejlett az EU-hoz, a követelményeknek nehezen tudna megfelelni. (46. ív)

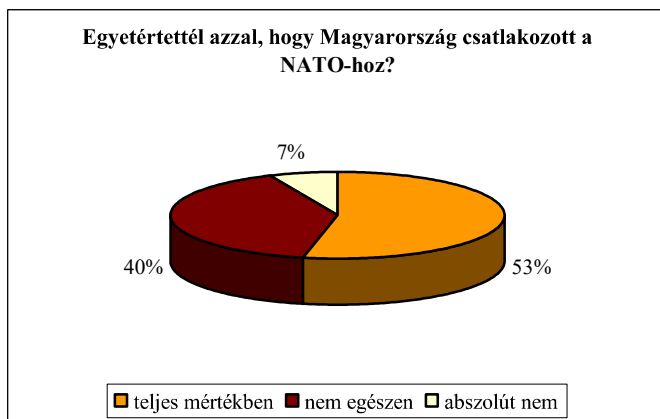
- Az sem jó, ha csatlakozunk, az sem, ha kimaradunk. Csak a piacunk kell nekik. (58. ív)
- Egyrészt jó, mert ez a fejlődés útja számunkra, de másrészt ki leszünk szolgáltatva az uniónak, ill. nagymértékben ki fognak használni minket. (62. ív)
- Félek, hogy Mo. elveszti gazdasági önállóságát (bár ez már megtörtént), s nemzeti értékeit. Máig az ex-nagyhatalmak dominálnak. (81. ív)
- Természetesen vannak előnyei a csatlakozásnak de talán e nélkül is fejlődhetne az ország a svájci v. skandináv példára gondolva. (95. ív)
- Emelkedni fognak az árak. (101. ív)
- Nagyon sok területen jó, de sok területen pedig nem tesz jót és nehezen fogja az ország viselni az átállást. (102. ív)

Az az 1 fő, aki abszolút nem ért egyet a csatlakozással, nem indokolta választát.

24. kérdés: Szerinted mikorra várható a csatlakozásunk?

Az adott válaszokat átlagolva (úgy, hogy a „2010, vagy utána” választ 2010-nek számoltam), 2006,73 jött ki. Tehát **a csatlakozásunkat az Európai Unióhoz 2006-ra becsüli a többség.**

25. kérdés: Magyarország 1999-ben csatlakozott a NATO-hoz. Egyetértettél ezzel a döntéssel?

Indoklások (néhány példa):

Aki teljesen egyetért:

- Ha már kell tartozni valahová, akkor inkább NATO. Közép-Európában semlegesnek maradni nem túl szerencsés. (1. ív)
- Egységben az erő (groteszken szólva). Valamint a fegyverkezési korlátokat is esetleg jó irányba húzza és viszonylagos biztonságot is ad nemzetközi szinten. (11. ív)
- Biztonságosabb, stabilabb a helyzetünk itt a zűrzavaros Balkán szomszédságában. (19. ív)
- Hazánk biztonsága megkívánta ezt a lépést. (31. ív)
- Biztonságérzetet ad, hogy egy „szervezethez” tartozunk. (42. ív)
- Inkább hozzájuk tartozni, mint védtelennek legyünk. Mo. túl kicsi, hogy egyedül képes legyen megvédeni magát. (49. ív)
- Úgy gondolom, a magyar sereg nem képes önmagát megvédeni, talán így biztosabb a védelmünk. (64. ív)
- Elsősorban nem a katonai jelentőségét emelném ki, hanem hogy ez tekinthető az első, igazi gesztusnak a nyugat részéről, hogy Mo. is egyre inkább oda tartozik. (97. ív)

Aki részben ért egyet:

- Anyagilag túl nagy megterhelés és semmi garanciát nem látok arra az esetre, ha az országot megtámadnák, hogy bármelyik másik tagország megvédené. Lásd Jugoszlávia. (8. ív)
- Magyarország túl „kevés” ahhoz, hogy részt vegyen egy esetleges háborúban. (12. ív)
- Nem vagyok benne biztos, hogy a Varsói Szerződés után ismét egy katonai szervezethez kell tartoznunk. (17. ív)
- Jobb a katonai ügyekből kimaradni. (28. ív)
- Nem vagyok „híve” a katonai szervezeteknek. Szerintem óriási anyagi kidobással jár, ami fölösleges, és mint régen volt a Szovjetunió, most másik oldalról az USA „szervezete” és mindez a saját hatalmának erősítésére jött létre. Átestünk a ló másik oldalára. (39. ív)
- Katonai szövetséghez való csatlakozást nem tartom egészen pozitívnak, szerintem egy a tőlünk távol eső háborúban is részt kell vennünk. (47. ív)
- Nem biztos, hogy mindig jó valamilyen rajtunk kívüli csoportosuláshoz csatlakozni, érdemesebb lenne az elkötelezettség nélküli semlegességre törekedni, mint Svájc, v. néhány másik állam. (95. ív)
- Háború esetén az ország más fegyverévé válhat. Bár jó oldala is van. Kis országunk mellé nagyhatalmak lehetnek védőpajzsként. (101. ív)

Aki abszolút nem ért egyet:

- Nem látom értelmét a háborúnak, a fegyverkezésnek, így csak belekeveredünk a nemzetközi konfliktusokba, remélem, most a jó oldalon állunk végre. (21. ív)
- Semleges országnak kellene lennünk. (33. ív)
- Bár biztosítja Mo. védelmét, de így olyan háborús eseményekbe is belegabalyodhatunk, amelyek elkerülhetők lennének. (81. ív)
- Újabb VSZ? (87. ív)
- A NATO ezzel is ki tudta tolni a harci álláspontjait. (100. ív)

B) Néhány érdekes összefüggés...:

1. Kereszt táblázat: Van-e összefüggés a között, hogy valaki honnan jött és kire szavazott az első, ill. a második fordulóban? (4–11, 12)⁶⁶

Kire szavazott?	Honnan jött?				
	Fővárosból	Megyesz.h.ről	Városból	Községből	Egyéb(tanyáról)
Fidesz	10	14	26	13	-
MSZP	4	6	10	6	1
SZDSZ	2	-	1	3	-
MIÉP	1	-	3	-	-
FKgP	-	-	1	1	-
Centrumpart	2	1	2	3	-

Amint azt a kereszt táblázatot összefoglaló táblázaton látható, nem vonható le törvényszerűség abból, hogy szoros összefüggés van a lakhely és a szavazat között. Bár, az országos napilapok felmérésében is azt olvashattuk, hogy a Fidesznek vidéken nagyobb a támogatottsága, ez leolvasható erről a táblázatról is.

2. Kereszt táblázat: Kire szavazott az első, és kire fog szavazni a második fordulóban?⁶⁷ (11–12)

1. ford. – 2. ford.	Fő	1. ford. – 2. ford.	Fő
Fidesz-Fidesz	45	MSZP-Fidesz	2
MSZP- MSZP	14	SZDSZ-Fidesz	2
SZDSZ-MSZP	3	Centrum p.-Fidesz	2
MIÉP- Fidesz	3	Centrum p.-MSZP	1
SZDSZ-SZDSZ	2	MIÉP-MIÉP	1

⁶⁶ A számok a kérdőívben található kérdések számát jelentik, tehát hogy hányas kérdéseket vettem össze.

⁶⁷ A táblázatban azok az adatok szerepelnek, akik mind a két kérdésnél adtak választ, így összesen 75 fő. A többieknek vagy csak az egyik fordulónál van válasz, vagy teljes a válaszhiány.

A táblázatról azt olvashatjuk le, hogy magasan vezetik a sort, akik az első fordulóban és a másodikban is a Fideszre voksoltak. Érdekesebben azonban a 2-3 fős eredmények. Az SZDSZ-MSZP, illetve a MIÉP-Fidesz szavazóknál egyfajta taktikára következtethetünk, mert ha úgy gondolkodunk, hogy előbb szavaz arra a pártra, aki valószínűleg az ő javára fog visszalépni, s aztán a „nagyra”, teljesen logikus. De lehetett az is a taktika, hogy előbb bejuttatni a kisebb pártokat, mert hogy a második forduló a két nagy pártról fog szólni, már előre lehetett tudni. 2 adattal nem tudtam mihez kezdeni, ez pedig az MSZP-Fidesz és az SZDSZ-Fidesz szavazók. Nos, őrájuk lehet mondani, hogy bizonytalanok. Mert a két fordulóban „ellentétesen” szavazni, nos, nem túl logikus. Persze magyarázható azzal, hogy meggondolták magukat, de sajnos ennek már nem lehet utánajárni – a kérdőívek névtelensége miatt. Egyetlen kitartó MIÉP-es szavazót könyvelhetünk el a kutatás során (ő egyébként egy 23 éves, művelődésszervező szakos nő).

3. Kereszt táblázat: Van-e összefüggés a között, hogy mire szavazott az első és második fordulóban, és hogy mi befolyásolja a választásában?⁶⁸ (11, 12–13)

„A” a szüleim is őrájuk szavaztak		„B” arra szavazok, aki a legtöbbet tesz az érdekekben		„C” a politikus személye (jó és rossz értelemben is)		„E” ⁶⁹ én arra szoktam szavazni, aki épp eszembe jut a szavazófülkében		„F” egyéb	
<i>Szavazat</i>	<i>fő</i>	<i>Szavazat</i>	<i>fő</i>	<i>Szavazat</i>	<i>fő</i>	<i>Szavazat</i>	<i>fő</i>	<i>Szavazat</i>	<i>fő</i>
MSZP-MSZP	3	Fidesz-Fidesz	39	Fidesz-Fidesz	6	MIÉP-Fidesz	1	Fidesz-Fidesz	3
		MSZP-MSZP	11	MSZP-MSZP	1			MIÉP-MIÉP	1
		SZDSZ-SZDSZ	1	SZDSZ-MSZP	1				
		SZDSZ-MSZP	2						
		MIÉP-Fidesz	2						

Leolvashatjuk a táblázatról, hogy a legnagyobb eredménye ismét a kitartó Fidesz-szavazóknak van, összesen 39 fő gondolta úgy, hogy ők tennének a legtöbbet az érdekükben. De ez elmondható a többi párt szavazójára is, bár

⁶⁸ A válaszolók száma összesen 71 fő.

⁶⁹ „D” válasz nem volt, ezért következik a C után az E.

nem olyan mértékben. Érdekes adat, hogy 3 kitartó MSZP-s szavazó is azt jelölte meg, hogy ők azért szavaznak rá, mert a szüleik is oda voksolnak. Vajon, ha saját belátásuk szerint döntenének, ugyanezt tennék?

4. Kereszt táblázat: Van-e összefüggés a szak és a között, hogy kire szavazott az első és második fordulóban?⁷⁰ (1–11,12)

A szakokat a következőképp csoportosítottam:

H = csak humán szakja van

R = csak reál szakja van

RH = reál és humán szakos is

Kire szavazott (1 ford.-2. ford)	Szak	Fő (ö:75)
Fidesz-Fidesz	H	36
	R	4
	RH	5
MSZP-MSZP	H	11
	R	1
	RH	2
SZDSZ-SZDSZ	R	2
MIÉP-MIÉP	H	1
MIÉP-Fidesz	H	3
SZDSZ-MSZP	H	3
MSZP-Fidesz	RH	2
SZDSZ-Fidesz	H	2
Centrum párt-Fidesz	H	2

Csak az egyik fordulóban szavazók (összesen 27 fő)		
Fidesz	H	7
	R	2
	RH	2
MSZP	H	4
	R	3
	RH	1
SZDSZ	H	1
	RH	1
Centrum párt	H	3
	R	1
FKgP	H	2
Centrum párt-MSZP	H	1

⁷⁰ A teljes minta szerepel a táblázatban: 75 fő, aki mindkét fordulóban, 27 fő, aki csak egy fordulóban szavazott, és 5 fő, aki nem szavazott egyáltalán.

A táblázatból azt olvashatjuk le, hogy nincs törvényszerűség a szak és a szavazat között. Nem állapítható meg kategorikusan, hogy a humán szakosok csak egy pártra szavaznak. Vegyesen fordul elő minden szak minden pártnál és minden variációban.

5. Kereszt táblázat: Van-e összefüggés a között, hogy valaki kire szavazott és figyelemmel kísért-e az Orbán–Medgyessy vitát? (11,12–16)

A vitát összesen 38 fő nézte a mindkét fordulóban Fideszre szavazók közül, míg ez a szám az MSZP-seknél 10 fő volt.

Azzal kapcsolatban, hogy a vitában kit hoztak ki győztesnek, illetve ki volt a szimpatikusabb, a következő eredmény született:

- akik Orbán Viktort találták jobbnak: 22 Fideszes szavazó, 1 MSZP-s szavazó
- akik Medgyessy Pétert találták jobbnak: 2 Fideszes, 1 MSZP-s szavazó
- akik egyforma jónak találták a két miniszterelnök-jelöltet: 6 Fideszes, 7 MSZP-s szavazó.

6. Kereszt táblázat: Van-e összefüggés a között, hogy az illető milyen szakos, és hogy a bal-jobb skálán hova sorolta magát? (1–14)

A szavazatának megfelelően sorolta be önmagát: 54 fő	H: 41 fő
	R: 9 fő
	RH: 3 fő

Teljesen ellentmondóan sorolta be önmagát a szavazatához képest: 3 fő

A többi 50 fő: – vagy MSZP-re és Fideszre szavazott és a centrumba sorolta magát

- vagy nem tudta besorolni magát

7. Kereszt táblázat: Van-e összefüggés a között, hogy kire szavazott valaki, és a bal-jobb skálán hova sorolta be önmagát?(11,12–14)

A bal-jobb skála 5 fokozatú volt.

<i>Szélsőbal</i>	<i>Balközép</i>	<i>Centrum</i>	<i>Jobbközép</i>	<i>Szélsőjobb</i>
-	MSZP szavazó: 17	Fidesz szavazó: 13	Fidesz szavazó: 7	Fidesz szavazó: 3
-	Fidesz szavazó: 2	MSZP szavazó: 6	MSZP szavazó: 1	MIÉP szavazó: 1
-	SZDSZ szavazó: 1	SZDSZ szavazó: 1	SZDSZ szavazó: 1	
-		Centrump. szavazó: 5		

Azt hozzá kell tenni, hogy a centrumban helyezkedtek el azok (többségükben), akik a szavazás 2 fordulójában 2 különböző pártra voksoltak.

Az önbesorolással egyébként voltak problémák. Többen jelezték, amikor visszaadták az íveket, hogy nem értették ezt a feladatot. Talán ennek is köszönhető a sokszínűség, hogy mindenhol szinte mindenki megtalálható.

8. Keresztábrázat: Van-e összefüggés a szak és a politika iránt való érdeklődés között? (1–15)

A szakokat a következőképp csoportosítottam:

H = csak humán szakja van

R = csak reál szakja van

RH = reál és humán szakos is

Érdeklődés	Szak/fő
5	H: 15
	R: 2
	RH: 2
4	H: 16
	R: 3
	RH: 2
3	H: 28
	R: 6
	RH: 5
2	H: 13
	R: 1
	RH: 2
1	H: 7
	R: 1
	RH: 1

9. Keresztábrázat: Van-e össze összefüggés a között, hogy kire szavazott valaki, és hogy mi a véleménye az EU-csatlakozásról? (11,12–23)

<i>Teljesen egyetért</i>	<i>Nem egészen ért egyet</i>	<i>Abszolút nem ért egyet</i>
Fidesz szavazó: 38	Fidesz szavazó: 19	MIÉP-Fidesz szavazó: 1
MSZP szavazó: 14	MSZP szavazó: 9	-
SZDSZ szavazó: 9	SZDSZ szavazó: 1	-
SZDSZ-MSZP szavazó: 2	SZDSZ-MSZP szavazó: 1	-
MIÉP-Fidesz szavazó: 1	MIÉP szavazó: 1	-

Egyértelműen pozitív vélemény az EU csatlakozásról:	44 fő
Egyértelműen negatív vélemény az EU csatlakozásról:	16 fő
Se nem pozitív, se nem negatív vélemény:	18 fő
Nem érthető indokok:	5 fő

10. Kereszt táblázat: Ki hogyan vélekedik az EU és a NATO csatlakozásról? (23–25)

Európai Unió	
Egyetért	Pozitív hozzáállás: 44 fő
	Negatív hozzáállás: 1 fő
	Semleges hozzáállás: 6 fő
Részben ért egyet	Pozitív hozzáállás: –
	Negatív hozzáállás: 14 fő
	Semleges hozzáállás: 12 fő
Abszolút nem ért egyet	Nincs indok
ÖSSZESEN:	Pozitív hozzáállás: 44 fő
	Negatív hozzáállás: 15 fő
	Semleges hozzáállás: 18 fő
NATO	
Egyetért	Pozitív hozzáállás: 32 fő
	Negatív hozzáállás: 9 fő
	Semleges hozzáállás: 1 fő
Részben ért egyet	Pozitív hozzáállás: –
	Negatív hozzáállás: 9 fő
	Semleges hozzáállás: 15 fő
Abszolút nem ért egyet	Pozitív hozzáállás: –
	Negatív hozzáállás: 4 fő
	Semleges hozzáállás: 1 fő
ÖSSZESEN:	Pozitív hozzáállás: 32 fő
	Negatív hozzáállás: 22 fő
	Semleges hozzáállás: 17 fő

Hozzáállás ⁷¹		Fő
EU pozitív	NATO pozitív	22
EU pozitív	NATO negatív	6
EU negatív	NATO pozitív	2
EU negatív	NATO negatív	4

II./4. A várt és valós eredmények összevetése:

Az a hipotézisem, hogy a megkérdezett főiskolások mintegy $\frac{3}{4}$ -e, vagyis 75%-a fog elmenni szavazni az első fordulóban, majdnem megfelelt a valóságnak. Ugyanis a kérdezettek 85%-a ment el a választások első fordulójában szavazni. Ez nagyon jó arány, tekintve az országos részvételi eredményeket; az egri főiskolások nagyon nagy számban képviselték magukat.

⁷¹ A saját, írott vélemény alapján; összesen 34 fő, akiknél mindkét kérdésnél volt valamilyen válasz.

Azt feltételeztem, hogy a második fordulóra ez a szám csökkenni fog, kb. 60%-ra. Ellenben az eredmény az lett, hogy a második fordulóban a válaszolók 82%-a megy el szavazni. Ez szintén nagyon jó arány, mert általában a második fordulóban alacsonyabb részvételi arány szokott lenni. Itt azzal magyarázható ez a nagy szám, hogy többen voltak olyanok, akik az első fordulóban nem mentek el szavazni, így a második fordulóra már biztosra mondták. Ráadásul még soha nem volt ilyen kiélezett helyzet a választásokon, mint idén, a két forduló között.

Úgy gondoltam, hogy azért fognak elsődlegesen szavazni menni, mert állampolgári felelősséget éreznek magukban, mint „a jövő értelmisége”. Nos, ez a hipotézis csak részben valósult meg, ugyanis fő okként azt jelölte meg 51% „mert az én szavazatom is számít”, és csak 34% érezte a szavazást állampolgári kötelességének.

Meggyőződésemm volt, hogy az első fordulóban és a másodikban is, a Fideszre fognak a legtöbben voksolni. Valóban, a listát magasan a Fidesz vezette, 58% szavazott az első fordulóban rájuk és 68% véli úgy, hogy a második fordulóban is a Fideszre voksol. Második helyen az MSZP végzett 20%-kal az első és 27%-kal a második fordulóban.

Úgy gondoltam, hogy abban a kérdésben, hogy mi a választásában a befolyásoló tényező, ez a válasz lesz a legszimpatikusabb: „arra szavazok, akiről úgy gondolom, hogy a legtöbbet tesz az érdekemben”. A hipotézis „bejött”, valóban, a döntő többség, pontosan a kérdezettek 71%-a arra a párt-ra szavaz, aki a legtöbbet tesz (illetve a kampányban ígér) az érdekében. Szerintem ez természetes, hogy az ember azt választja, ami neki a legjobb és legelőnyösebb.

Azt jósoltam, hogy a bal-jobb skálán való besorolással lehetnek majd gondok, mert szerintem nem mindenki van tisztában ezzel a fogalommal. Igen, valóban akadt némi gond, mert ugyan sokan besorolták magukat, de néhány teljesen értelmezhetetlen, ugyanis teljesen más „oldalra” szavazott, mint ahová besorolta önmagát. Ennek 3 oka lehet: tényleg nincs tisztában a bal-jobb skála fogalmával és kategóriájával; csak figyelmetlen volt a besorolásnál; direkt mást jelölt meg (de nem hiszem, hogy direkt olyan sok ember mást írta be).

De úgy érzem, mindazonáltal szerintem a jobbközép-oldal fog vezetni a besorolásnál. Ha nem is kirívó eredménnyel, de valóban a jobbközép álláspont volt az, amit a legtöbben megjelöltek, összesen 44 fő. 36 fővel a második helyen a „közép” kategória végzett.

Úgy gondoltam, hogy a politika iránt való érdeklődés, szerintem, nem fogja híven a valóságot tükrözni, mert így, a választások kellős közepén óhatatlanul is mindenki (a főiskolások is) jobban odafigyel a politikára, az országban zajló eseményekre. Lesz 1-2 kirívó eset, esetleg „szakmabeli”.

Úgy vélem, a többség az arany középutat választja, de a valóság: ennél kisebb érdeklődés. (Például, ha most végeznénk egy ilyen felmérést.) Az eredmény az, hogy a politika iránt való érdeklődést jellemző index 3,22. Nos, ez valóban egy erős közepes érdeklődés, de mégis több olyan személy volt, aki nagyon aláhúzta és megerősítette az 5-öst, vagyis a legmagasabb fokozatot a skálán. (Sőt, egyvalaki hatost írt be.)

Úgy gondoltam, az Orbán–Medgyessy vitát a kérdezettek kb. 80%-a kísértette figyelemmel, mivel ez a kampány és a választások egyik „fénypontja” volt. Megelőzte sok egyezkedés stb., és éppen ezért volt rá oly sok ember kíváncsi. A mért eredmény ennél a 80%-nál valamivel kisebb lett, pontosan a kérdezettek 73%-a nézte azt a bizonyos vitát.

„Éppen abból adódóan, hogy – szerintem – a Fidesz-szavazók lesznek többen, Orbánt fogják győztesnek kihozni a vitából.” Ezt fogalmaztam meg hipotézisként. És valóban, a kifejtős kérdésben többen nyilatkoztak úgy, hogy Orbán Viktor volt a „győztes” a vitában, és nem Medgyessy Péter.

Úgy véltem, mindenki hibátlanul fogja tudni a köztársasági elnök és a miniszterelnök nevét is. Nos, nem a várakozásaimnak megfelelően alakult az eredmény, mert itt is, ott is volt hiba, bár elenyésző. De végzős főiskolai hallgatóktól joggal elvárható, hogy hibátlanul tudják az ország vezetőinek vezeték és keresztnévét is.

Szerintem az egri főiskolások közül (a minta szerint) talán 1-2 ember volt, aki tagja valamilyen ifjúsági szervezetnek. Pontosán 5 ember jelölte meg, hogy tagja valamilyen ifjúsági szervezetnek. Azért gondoltam a hipotézisben ilyen kevés emberre, mert Eger nem nagy város, ahhoz képest, hogy nincs sok ifjúsági szervezete, amihez csatlakozni lehessen, pláne úgy, hogy a végzős főiskolások közül milyen kevés ember érdeklődik fokozottan a politika iránt.

Úgy vélem, annál a kérdésnél, hogy valamely párt kampányrendezvényén részt vettél-e, úgy gondolom, hogy a minta kb. 10–15%-a felel igennel. Kifejezetten a fiataloknak talán az egész kampányban csak 1-2 rendezvény szólt, azt is Budapesten bonyolították, így csak ezért nem utazott el oda senki (hacsak nem épp budapesti), és igen nagy érdeklődéssel kellett, hogy legyen a rendezvény iránt. Az eredmény az lett, hogy a kérdezettek 26%-a ment el valamelyik párt rendezvényére, vagyis több, mint amire „számítottam”. A legtöbben Orbán Viktorra voltak kíváncsiak, illetve a Fidesz rendezvényeire.

Úgy véltem, hogy a fiatalok többsége egyetért az EU-hoz való csatlakozásunkkal, és pozitívan közelíti meg a dolgot. A jó tanulási és megélhetési lehetőségeket veszik figyelembe elsődlegesen. Igen, valóban a többség, pontosan a kérdezettek 62%-a ért teljesen egyet az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkal. Abszolút pozitív a hozzáállás is, bár néhányan kételkednek az előnyökben.

A csatlakozást 2005–2006-ra fogják tenni. Egészen pontosan 2006 lett az eredmény, ami teljesen reális időpontnak megfelelő.

Úgy gondoltam, hogy a NATO csatlakozásról is egyetértően és pozitívan fognak visszajelezni a megkérdezettek. Nos, itt már nem volt olyan „elsöpörő” többség, mint az EU-kérdésben, mert csak 53% értett egyet ezzel a döntéssel 1999-ben. Itt már – ebből is adódóan – kevesebb volt a pozitív hozzáállás is.

III. Az eddigi kutatások és a saját kutatás összevetése, tanulságok

A következőkben azokat a megállapításaimat ismertetem, amelyek beigazolódtak, vagy éppen megcáfolódtak az eddigi, ebben a témában megjelent kutatások által:

- A politika iránt való érdeklődés tekintetében nem egyezik az eredményem a Stumpf–Gazsó-féle eredménnyel. Bár más volt a módszer is, mert náluk egy tevékenységlistából kellett kiválasztani a legfontosabbat, itt pedig számmal kellett jelölni az érdeklődés fokát. Ha mégis megpróbáljuk összevetni az eredményeket, azt láthatjuk, hogy az EKF-es főiskolások, nagyobb mértékben érdeklődnek a politikai iránt, mint a másik kutatás alanyai. Ez adódhat főiskolás mivoltukból, illetve abból, hogy választások környékén mindig fokozottabb az érdeklődés a politika iránt, még a főiskolai hallgatók körében is. Ezt igazolja egyébként az Ifjúság 2000 kutatás idevágó eredménye is, mert ott a főiskolásoknak 2,8 a politikai iránt való érdeklődésmutatója.
- A bal-jobb skála az Ifjúság 2000 kutatásban részt vevőknek is gondot okozott. Hasonlóság abban mutatható ki, hogy itt is a megkérdezetteknek körülbelül a fele a „közép” kategóriába sorolta magát, illetve egy kis fölényrel a jobbközép oldalt jelölték meg a fiatalok.
- A választásokon való részvétel tekintetében kissé eltérő az eredmény, ugyanis az én kutatásomban meglehetősen nagy a szavazáson való részvétel, míg az Ifjúság 2000 kutatásban jóval alacsonyabb. Ennek oka, hogy én közvetlenül a szavazás előtt, ill. után kérdeztem meg a fiatalokat, míg a „nagy” kutatás 2000-ben, tehát pont két országgyűlési választás között zajlott le.
- Az ifjúság körében elvégzett, többszöri pártpreferencia-kutatások egyértelműen azt az eredményt adják, hogy a fiatalok javarészt a Fiatal Demokraták Szövetségének a szimpatizánsai. Bár, a kezdeti időkben, a rendszerváltás idején jócskán több volt az SZDSZ-szimpatizáns, mint most, és néhány kutatásban az SZDSZ előnyét regisztrálták (Luterán Emese szakdolgozata 1997-ben), a Fidesz nép-

szerűsége nem vitatható, sőt, több forrással megerősíthető. Az én kutatásom is azt a tényt támasztja alá, hogy a 2002-es országgyűlési választások két fordulója között a Fidesz volt az a párt, akire a legtöbben szavaztak a fiatalok közül, valamint Orbán Viktor személye is döntő erejű. Még a nem Fidesz-szavazóknak is elnyerte a tetszését.

- A fiatalok pártválasztását befolyásoló tényezőknél az eddigi kutatások több motívumot is kiemeltek, például a pártprogram. Ezzel párhuzamban lehet az az eredmény, amelyet én igazoltam, vagyis a fiatalok döntő többsége arra a pártra szavaz, amely a legtöbbet teszi az érdekében. Tehát közvetve a pártprogram az, ami befolyásolja őket. Az előző választásokkor az lehetett a perdöntő a fiataloknál, hogy a Fidesz azt ígérte, eltörli a tandíjat, amit a Horn-kormány vezetett be. Ebből adódóan, a mostani kampány során is felmerülhetett egyesekben, hogy egy esetleges MSZP–SZDSZ koalícióval ismét szóba jöhet a tandíj. Ez ugyebár főiskolai hallgatóknál nem egy elhanyagolható szempont, és ez volt az egyik lehetséges indok, hogy ne rájuk szavazzanak. Bár az MSZP azt hirdette, hogy 30%-kal fogja az ösztöndíjakat megemelni, ez mégsem hatott olyan nagy erővel, mint várták, mert ugye, ott „lebegett” a tandíj bevezetése is a levegőben. A Fidesz ezzel szemben pedig sokkal jobb kondíciókat kínált a felsőoktatásban tanulóknak. Most, hogy az MSZP–SZDSZ kormányozhat, kíváncsian várjuk, mikor és mit fognak tenni a hallgatók érdekében.
- Abban a kérdésben, hogy a fiatalok hogyan viszonyulnak az EU-hoz és a NATO-hoz, teljesen hasonló eredményt kaptam a Gazsó–Laki-féle kutatással. Az ifjúság többsége helyesli a csatlakozást és pozitív a hozzáállásuk is. Ezt igazolja egyébként az Ifjúság 2000 kutatás is, ahol közel hasonló százalékos eredmény jött ki. Az EU-hoz való csatlakozás idejét illetően 2000-ben 2005-öt jelölték meg a legtöbben. Az én kutatásomban 2002-ben 2006-ra tették a csatlakozás várható időpontját. Ennek oka talán az, hogy minél közelebb kerülünk hozzá, annál pontosabban tudjuk meghatározni.

Összefoglalásként az mondható el, hogy a kutatásom javarészt igazolja az eddigi eredményeket, minimális az eltérés egy-egy kérdésben, és arra is pontos magyarázat adható.

Felhasznált irodalmak

Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába; Osiris Kiadó, Bp. 1997.

Bihari Mihály–Pokol Béla: Politológia; Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1998.

Enyedi Zsolt–Körösenyi András: Pártok és pártrendszerek; Osiris Kiadó, Bp. 2001.

- Gazsó Ferenc–Gazsó Tibor: Választói magatartás és pártpreferenciák Magyarországon; Politikatudományi Szemle 1993/4.
- Gazsó Ferenc–Laki László: Esélyek és orientációk (Fiatalok az ezredfordulón); Okker Kiadó, 1999.
- Gazsó Ferenc–Stumpf István (szerk.): Vesztesek – ifjúság az ezredfordulón; Ezredforduló Alapítvány, Bp. 1995.
- Gazsó Ferenc–Stumpf István: Pártbázisok és választói magatartástípusok; Társadalmi Szemle 1995/6.
- Ifjúság 2000 kutatás – a www.ifjusag2000.hu weboldaltól
- Kéri László: Tíz év próbaidő; Helikon Kiadó, 1998.
- Magyarország politikai évkönyve 2000-ről, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány közread., Bp. 2001.
- Magyarország politikai évkönyve 2001-ről, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány közread., Bp. 2002.
- Mi a politika? (Bevezetés a politika világába); Szerk.: Gyurgyák János, Századvég Kiadó, Bp. 1994.
- Politikatudományi enciklopédia. Szerk.: Vernon Bogdanor; Osiris K., Bp. 2001.
- Stumpf István (szerk.): Két választás között; Századvég Kiadó, Bp. 1997.
- Szakedolgozat, 1997. Luterán Emese (EKF-hallgató, művelődésszervező szak)